

Ricpá – a tettek asszonya (2Sámuel 21,1–14)

KONCZ-VÁGÁSI KATALIN
katalinvagasi@yahoo.com

A héber Biblia kevésbé ismert alakja Ricpá, Ajjá lánya, Saul király másodfelesége, akiről Sámuel második könyvében marginális megjegyzéseket (2Sám 3,7; 21,8.10.11) találunk. Néma alak, aki nem szavaival, hanem tetteivel „beszél”.

A 2Sám 21,1–14 szakasza irodalmilag nem egységes elbeszélésként áll előttünk. Olyan sajátos ősi hagyományanyagok jelennek meg a perikópában, mint az a kivégzési módszer (főlakasztás, vö. 5Móz 21,22), mellyel itt (2Sám 21,6*.13*) és a 4Móz 25,4 versében találkozunk, továbbá Míkal, Saul leányának (2Sám 21,8 vö. 1Sám 14,49; 18,17–19; 2Sám 6,23) identitás kérdése (gyermektelen), vagy épp Saul apjának, Kísnek a sírboltja a benjámini Célában (2Sám 21,14*).

Az elbeszélés feltételezhető alaprétege (2Sám 21,3.4.5.6*.8.9.10.13*.14*) nem tud arról, hogy a fiak ne bűnhődjenek az atyáik vétkeiért (5Móz 24,16), illetve arról az előírásról sem, mely szerint a kivégzetteket még aznap el kell temetni (5Móz 21,22–23), melyek a deuteronomista teológia gondolkodásmódját jellemzik.

Az elbeszélés redakcionális kiegészítéseinél (21,11–14*) megfigyelhető Dávid király jóindulatának (21,7) hangsúlyozása (21,12*.13*.14*). Ő az az uralkodó, aki megtartja esküjét (1Sám 20,12–17.42), szemben Saullal, aki nem teljesíti elődei fogadalmát (vö. Józs 9,15.18). De ő az is, aki a végső tiszteletet megadja Izrael első királynak, aki YHWH választotta (1Sám 10,24 vö. Zsolt 89,4; 106,2; Ézs 42,1) volt, és fiának, Jónátánnak (2Sám 21,12.13*.14* vö. 1Sám 31,11–13; 2Sám 2,4–7). A bővítések egyértelmű célja egy minél pozitívabb kép kialakítása Dávid királyról, mely illeszkedik a róla formálódó elbeszélések sorához.

Az elbeszélés fordulópontja egy néma női alakhoz köthető, aki megakadályozza a kivégzett saulidák, köztük saját két fiának temetetlen holttestének a meggyalázását (21,10). Tette a hűség, a tisztelet, a kitarás megnyilvánulása, melyben fellelhető a kegyelet, az édesanyai végtelen szeretet, de még a Saul háza iránti tisztelet kifejeződése is.

Ricpá bátor fellépése nyomán nem csak a kivégzettek kaphatták meg a mindenkit megillető végtisztességet, hanem hozzájárult a Dávidról formálódó uralkodói képhez is. A szöveg jelenlegi szintjén ugyanis része annak a folyamatnak, mely a Dávidról kialakított pozitív kép kialakulásához vezetett.